

Rezumatul tezei de doctorat *"Arbitraj internațional asupra problemelor litigioase din sud- estul Europei.Provincia Kosovo"*

În introducerea tezei, autorul explică motivația acesteia, sursele cercetate, metodologia lucrării și răspunsul la întrebarea dacă metoda arbitrajului internațional a fost productivă în zona Balcanilor. Înainte de a trece la obiectul de cercetat, autorul întreprinde o scurtă incursiune în istoria popoarelor din Balcani, cu referire specială la sârbi, albanezi și turci, cu menționarea rezistenței anti-otomane, a războaielor balcanice și a Iugoslaviei în timpul celui de-al doilea război mondial.

Este analizată criza naționalităților și destrămarea Iugoslaviei cu descrierea fazelor acesteia, debutul fiind înregistrat de Slovenia și Croația, izbucnirea războiului civil din Bosnia-Herțegovina și acordurile de pace de la Dayton și Paris (1995) care au dus la încetarea salutară a focului și constituind, în opinia autorului, o formă de arbitraj internațional reușit, prin negocierea directă dintre reprezentanții marilor puteri ale lumii, în frunte cu Richard Hoolbroke și președinții statelor implicate în conflict: Slobodan Milosevici (Republica Federală a Iugoslaviei) Franjo Tudjman (Croația) și Alija Izetbegovici (Bosnia-Herțegovina).

În continuare, autorul detaliază diferențele de dezvoltare dintre statele și provinciile autonome ale Iugoslaviei, menționată ca o cauză internă de disoluție a federației, cu descrierea particularităților economice din Slovenia, Croația, Serbia, Muntenegru, Macedonia, Bosnia –Herțegovina și provinciile autonome Kosovo și Voivodina.

Înainte de a trata despre arbitrajul internațional asupra provinciei Kosovo, autorul prezintă o evoluție istorică a acestei provincii, la fel de revendicată de sârbi, care o consideră leagănul lor istoric, cât și de albanezii kosovari care invocă prezența în Dardania a strămoșilor iliri.

Nu sunt uitate menționarea dificultăților ONU în administrarea acestei provincii problematice.

Se menționează eforturile de mediere între autoritățile de la Belgrad și populația majoritar albaneză în această provincie, eforturi rămase fără rezultate notabile înainte de a se supune conflictul organismelor de arbitraj internațional de la Rambouillet din luna mai 1999.

Noțiunea de arbitraj internațional este descrisă de autor cu menționarea locului și rolului acestuia în relațiile internaționale, o evocare a lucrării fundamentale a lucrării ” De jure belli ac pacis” aparținând ”părintelui dreptului internațional”, juristul Hugo Grotius care amintește despre precursorii săi și despre noțiunea de arbitraj.

În continuare, autorul menționează cazuri reușite de resorbție ale conflictelor pe calea arbitrajului internațional: afacerea Alabama- 1872, rezolvarea diferendului între Italia și Elveția cu privire la frontiera de la Alpe de Cravairola- 1874, acordurile de pace de la Dayton și Paris- 1995, soluționarea diferendului între Ungaria și Slovacia privind proiectul construirii hidrocentralei de la Gabčíkovo- Nagymaros-1997, rezolvarea diferendului privind delimitarea platoului continental dintre România și Ucraina- 2008.

Sunt menționate apoi și alte cazuri reușite de soluționare pașnică pe calea arbitrajului internațional a unor diferende teritoriale dintre Honduras și Nicaragua, între poporul khmer și Thailanda, între Burkina Faso și Mali, între El Salvador și Honduras, între Botswana și Namibia și între Namibia și Africa de Sud.

După ce explică noțiunea de diferend în dreptul internațional, autorul enumeră formele mijloacelor pașnice de soluționare a diferendelor . Acestea sunt mijloacele diplomatice și politice nejurisdicționale precum negocierea directă, bunele oficii, medierea, ancheta internațională și concilierea internațională, cu menționarea organizațiilor internaționale : Consiliul de Securitate al ONU, Adunarea Generală a ONU, Secretariatul General al ONU.

În ce privește categoria mijloacelor jurisdicționale de soluționare a diferendelor internaționale, autorul se referă la arbitrajul internațional în sine, la istoria , dar și la actualitatea

acestui, cu instituțiile specifice implicate în arbitraj: compromisul, clauza compromisorie, cu menționarea Curții Internaționale de Justiție, structura, competența acesteia, consimțământul statelor, dreptul aplicabil, procedura, hotărârile acesteia și competența consultativă a Curții internaționale de Justiție.

În continuare, autorul enumeră și mijloacele bazate pe constrângere în ce privește activitatea de soluționare a diferendelor internaționale precum: retorsiunea, represaliile, embargoul, boicotul și ruperea relațiilor diplomatice.

Nucleul lucrării îl constituie descrierea negocierilor de la Rambouillet cu toți actorii implicați în acest efort deosebit de rezolvare a conflictului sângeros care a măcinat provincia Kosovo, continuând cu explicarea eșecului încercării de resorbție a acestuia prin arbitraj internațional.

Teza de doctorat menționează și descrie în amănunt declararea unilaterală a independenței provinciei Kosovo din 17 februarie 2008, reacția imediată a Serbiei de a se solicita un aviz consultativ al Curții Internaționale de Justiție la întrebarea dacă declararea unilaterală a independenței este conformă sau nu cu dreptul internațional. Autorul menționează statele care au recunoscut imediat independența Kosovo (Albania, Turcia, Afganistan, SUA, Marea Britanie, Franța, Costa Rica, urmate de Australia, Italia, Peru, Belgia, Polonia, Elveția, Austria, Japonia, Canada, Croația, Ungaria, Bulgaria, Norvegia, Lituania etc. precum și statele care nu au recunoscut independența Kosovo: Spania, Grecia, România, Slovacia, Cipru, în timp ce alte țări se opun independenței Kosovo precum: Serbia, Rusia, China, Georgia, Republica Moldova. Autorul arată că până în luna august 2012, un număr de 91 de state din 193 au recunoscut independența Kosovo.

Din punct de vedere diplomatic dar și juridic, sunt menționate și analizate dezbaterile de la Curtea Internațională de Justiție asupra problemei independenței Kosovo, procesul începând în data de 1 decembrie 2009. Autorul trece în revistă pledoariile părților implicate în proces, Serbia și Kosovo (prin autoritățile sale provizorii), pozițiile Chinei, SUA, Rusiei, Franței, României, Spaniei, Germaniei, Albaniei, Arabiei Saudite, Argentinei, Austriei, Azerbaidjanului,

Belarusului, Boliviei, Braziliei, Bulgariei, Burundi, Ciprului, Croației, Danemarcei, Finlandei, Norvegiei, Iordaniei, Beneluxului.

Autorul realizează o analiză a implicațiilor politice și diplomatice ale avizului consultativ favorabil al Curtii Supreme de Justiție care a decis în data de 22 iulie 2010 cu o majoritate de 10 la 4 (președintele completului de judecată Hisashi Owada) că ”declarația unilaterală de independență a provinciei Kosovo nu încalcă dreptul internațional”.

Aceste implicații vizează posibilitatea ca și alte regiuni cu caracter pronunțat etnic din țări din Europa și Asia să solicite pe viitor acordarea independenței, uzând de precedentul Kosovo, situație care ar duce la o instabilitate, tulburare evidentă a vieții internaționale și chiar la războaie civile.

În concluziile tezei, autorul consideră că în ce privește eșecul arbitrajului internațional asupra Kosovo de la Rambouillet, acesta se datorează atât occidentalilor și faptului că arbitrii nu erau unitari în atitudinile față de părțile aflate în conflict, cât și pozițiilor dure, ireconciliabile, dușmănoase ale autorităților sârbe și kosovare.

Declarația unilaterală a independenței Kosovo, în opinia autorului, a încălcat nu numai normele dreptului internațional, respectiv Carta ONU, precum și principiile inviolabilității frontierelor, integrității teritoriale a statelor, rezolvării pe cale pașnică a diferendelor internaționale, ci și însăși Rezoluția nr. 1244/1999 a Consiliului de Securitate al ONU care a garantat menținerea provinciei Kosovo- considerat leagănul istoric al sârbilor- în cadrul Republicii Federale Iugoslavia.

Teza este urmată de anexe cuprinzând documente oficiale, rezoluții, acorduri, rapoarte, surse de istorie orală, un studiu de caz constând într-un interviu cu un fost ofițer al armatei iugoslave, de origine albaneză, refugiat politic în România, reportaje de război ale unui jurnalist belgian independent de la Bruxelles, interviu luat de un jurnalist român lui Rostislav Stoianovici, lider marcant al opoziției sârbe, o bibliografie cu menționarea lucrărilor generale, speciale, studii și articole, alte surse și surse internet.

